

” Житије Светог Саве “, Теодосије

Аутор: јеромонах Теодосије Хиландарац

Књижевни род: епика

Књижевна врста: биографија

” Житије Светог Саве “

Сматра се да је ” Житије Светог Саве “, хиландарски јеромонах **Теодосије** написао према налогу братства светогорског, српског манастира Хиландар. Ово ” Житије Светог Саве ” је друго по величини дело о животу Светог Саве. Прво ” Житије Светог Саве ” је написао Доментијан, а Теодосијево дело се заснива управо на Доментијановом.

Сам увод овог дела, како сматра анализа и интерпретација је настао по узору на увод у ” Житије Светог Саве “, али Светог Саве Јерусалимског, које је написано у 6. веку. Увод овог дела се сматра стилски најизраженијим и најбогатијим, док је преостали део дела ” Житије Светог Саве ” написан простијим стилем, читаоцу разумљивијем и приснијем.

Врло често можете наићи на тврдњу да је Теодосијево ” Житије Светог Саве ” први српски роман, али и да се сматра правим пример српског реализма. Иако јеромонах Теодосије није познавао лично Светог Саву из његовог јасног казивања се уочава врло присан однос према овом српском светитељу и свему ономе што је он чинио и значио за читав српски народ. Теодосије је успео да у овом делу приближи читаоцу Светог Саву и прикаже га на најреалистичнији могући начин.

Иако је у суштини овде реч о животу Светог Саве врло често се помиње и његов отац, Свети Симеон. Прича прати живот Светог Саве од самог рођења, обасјавајући на мало другачији начин његов потоњи живот и тренутак када одлази у монахе.

О јеромонаху Теодосију се зна врло мало и то да је био српског порекла, да је био хиландарски монах и да је преминуо 1328. године.

Читалац дела " Житије Светог Саве " осећа колико се јеромонах Теодосије труди да не наруши лик и дело Светог Саве, говорећи само о ономе што се заиста и збило и трудећи се да не преувеличава ништа, како не био произвео супротан ефекат код читаоца. Он прича о Светом Сави као о обичном човеку, описујући друштвено – политичка збивања у којима је учествовао. Па чак и када треба да пише о нечему што је непријатно, јеромонах Теодосије и то чини, врло храбро и умерено. Живот Светог Саве Теодосије описује и из световог, а не само из духовног угла.

У делу " Житије Светог Саве " јеромонах Теодосије описује живот Растка Немањића, потоњег Светог Саве, од времена пре његовог рођења, када су га његови родитељи пожелели од Свевишњег, па све до преноса његових моштију у Србију.

Иако се у средишту дела " Житије Светог Саве " налази сам Свети Сава, присутни су и многи други ликови о којима јеромонах Теодосије врло живо приповеда. Ликови су упечатљиви, а Теодосије указује на њихове карактерне особине, залазећи и у њихову психологију. Ликови који се помињу у делу су, између осталог ту да осветле личност главног јунака из различитих углова и прикажу га у разним ситуацијама.

Како наводи анализа и интерпретација овог дела, којом су се бавили многи пре нас, јеромонах Теодосије је испунио основни задатак који је " Житије Светог Саве " требало да има, а то је учвршћивање култа овог светитеља, али и поред тога он обраћа нарочиту пажњу на начин приповедања, који је изнад свега одмерен и истинит.

Врло је занимљиво приказивање главног јунака, јер јеромонах Теодосије говори врло отворено о свему, изразито некритички, већ једноставно читаоцу казује да се тај догађај заиста и збио. Његово приповедање је отворено, али се ипак осећа велика наклоност према главном јунаку. Он говори о свему, па се не устеже ни да помене да су неки од људи при Цркви корумпирани, а приказујући богате гозбе црквених људи аутор недвосмислено осуђује њихово преједање.

У делу " Житије Светог Саве " се не говори само о духовној сфери живота, већ Теодосије приказује и онај други део, световни живот, говорећи и о породичним односима, неверствима, женама, односима у владарској породици и многим другим темама. Уједно, треба рећи и да су бројни мотиви у делу, а готово сваки од њих је послужио аутору да прикаже главног јунака у другачијој ситуацији.

За боље разумевање дела " Житије Светог Саве " врло је важно да разумете начин приповедања јеромонаха Теодосија. А његов језик је врло јасан, мада има доста метафора. Ипак, он од самог почетка указује да је прича која следи, заједничка за њега и читаоца, с тим да и уколико се открије неки недостатак у казивању, то је свакако кривица једино аутора. Већ тиме је Теодосије јасно ставио до знања да ће његово казивање на првом месту бити искрено. У његовом казивању нема много цитата и дугачких монолога, а само дело " Житије Светог Саве " почиње стилем народног приповедања.

Стилске фигуре

Како је лектира " Житије Светог Саве " позамашног обима, не могу се са прецизношћу одредити све стилске фигуре које су присутне у делу, нити то било ко очекује, јер се тиме бави нека

озбиљнија анализа и интерпретација дела, то јест језика којим је написан и његових карактеристика.

Међутим, оно што свакако треба имати на уму када су у питању стилске фигуре у делу " Житије Светог Саве " јесте да јеромонах Теодосије обилато користи метафоре, које готово уопште не утичу на искреност његовог казивања.

Ликови у делу

Као што је већ речено у поглављу анализа и интерпретација, бројни су ликови присутни у делу. Међутим, за боље разумевање читавог дела, а самим тим и за бољи састав из српског језика када се обрађује лектира " Житије Светог Саве ", врло је важно разумевање лика главног јунака. Растко Немањић, потоњи Свети Сава је благ, одмерен, пажљив према сиротињи. Посвећен је читању, књигама и не мари много за световне ствари. Иако је мирне природе, одлучан је у томе да се замонаши, али је ипак врло разумно размишљао како да спроведе ту своју одлуку у дело, а да при том не повреди своје најближе. Изузетно је посвећен породици и брижан син и брат.

Свети Сава чини све како би заштитио све оне којима је његова заштита потребна, често не марећи много за себе, своје здравље и своје потребе.

Препричано дело "Житије Светог Саве "

Анализа и интерпретација дела " Житије Светог Саве ", уз препричано дело свакако ће допринети да боље разумете ову лектуру, а самим тим и напишете бољи састав из српског језика када се буде обрађивала ова лектира.

Претпостављам да ви сви, у мањој или већој мери знате доста о животу Растка Немањића, потоњег Светог Саве, будући да сте за многе догађаје из живота Светог Саве до сада сигурно чули.

Јеромонах Теодосије на самом почетку дела говори о рођењу Растка Немањића и његовој раној младости, како је наведено у првом поднаслову. Читаоца уводи у причу говорећи о Растковом оцу и његовим успесима. Али уз то, говори и о особинама великог жупана Стефана Немање и о догађају који је претходио Растковом рођењу. Ана и Стефан су већ имали двојицу синова, али су Бога замолили да им подари још једног, " јер им је душа жудела да добију још једно чедо ".

Потом јеромонах Теодосије говори о безмерној љубави коју су родитељи имали према Растку и врло брзо стиже до тренутка када је дечак имао 15 година, а када му је отац дао на управу " један део Хумске области (данашња Херцеговина), како би одлазио од оца и матере на забаву са веломожама, и да се с благодним младацима весели. "

Међутим, Растко није био окренут таквом начину живота и то схватају и знају и његови родитељи и свако ко је имао прилике да се са њим сусретне.

У следећем поглављу Теодосије описује Растково бекство у Свету Гору, уз бројне детаље и дијалоге. Потом говори о упокојењу Растковог оца, великог жупана Стефана Немање, који је у монаштву назван Свети Симеон.

Следи прича о наставку Растковог живота, о томе зашто је и како успео да издејствује самосталност Српске православне цркве, борби између браће, жртвовању Светог Саве за брата, па све до његове смрти у бугарском граду Трнову, те каснијег преноса његових мошти у Србију.

Порука дела

Након што прочитате поглавље анализа и интерпретација, те ликови у делу и препричано дело, верујем да ће вам бити сасвим јасно и која је порука дела ” Житије Светог Саве “. Зато вам је нећемо наводити, јер је порука дела сасвим очигледна.